

KONEČNÝ ŠTANISLAV: VEREJNÁ SPRÁVA V ČLENSKÝCH ŠTÁTOCH EURÓPSKEJ ÚNIE

Bratislava: Mayor, 2016, 237 s.

Aktuálne otázky týkajúce sa európskej identity sú často konfrontované s ideou „jednota v rôznorodosti“, pod ktorú možno subsumovať ktorúkoľvek oblasť socio-ekonomickej reality, a v rámci ktorej možno rozoberať aj spoločné a odlišné črty systémov verejnej správy v členských štátoch Európskej únie. Práve táto téma sa stala predmetom spracovania vysokoškolskej učebnice, ktorá reflektujúcu medzeru na trhu, kde absentuje takéto spracovanie problematiky, prináša nové komparatívne poňatie charakteristík modelov verejnej správy v európskom administratívnom priestore.

Komplexnosť fenoménu verejnej správy a jej neustále premeny v čase i priestore možno vnímať z rôznych uhlov pohľadu, avšak nevyhnutnou súčasťou oboznamovania sa a hlbšieho prenikania do podstaty problému je poznanie základných faktografických údajov o jej fungovaní v rôznych podobách a formách. Systematizujúci prístup využil autor v koncipovaní jadra textu do piatich samostatných kapitol, v rámci ktorých sa s výnimkou prvej metodologicko-explanačnej kapitoly prezentujú autorom identifikované modely a typy. Pri výstavbe obsahu podkapitol, ktoré sú venované hlavne zákonodárnej, súdnej a výkonnej moci v jednotlivých štátoch Európskej únie možno oceniť ich jednotnú, logickú a zrozumiteľnú štruktúru, ktorá je navyše metodicky dobre objasnená v Predslove. V kontexte hlavného zamerania učebnice je hlavná pozornosť venovaná výkonnej moci vrátane členenia jej vykonávania na centrálnu, regionálnu a miestnu úroveň.

Autor rozlišuje 4 základné modely, v rámci ktorých je uvedená ešte bližšia typológia štátov do menších podskupín. Poradie je zvolené tak, že najprv je pozornosť venovaná Nemecku, Rakúsku a Belgicku ako predstaviteľom decentralizovaného modelu verejnej správy v zložených štátoch, následne sú predstavené Španielsko a Taliansko ako reprezentanti centralizovaného modelu verejnej správy v silne regionalizovaných štátoch (kap. 2 a 3). Unitárne štáty typické decentralizovaným modelom verejnej správy sú obsiahnuté vo štvrtej kapitole a autor využíva ich bližšiu klasifikáciu na štáty škandinávského typu (Švédsko, Fínsko, Dánsko), baltického typu (Estónsko, Lotyšsko, Litva, Poľsko) a stredoeurópskeho typu (Česká republika, Slovensko, Maďarsko, Slovinsko, Chorvátsko). Obsah piatej kapitoly tvorí predstavenie centralizovaného modelu verejnej správy v unitárnych štátoch ostrovného typu (Veľká Británia, Írsko,

Malta, Cyprus), typu Beneluxu (Holandsko, Luxembursko) a mediteránneho typu (Francúzsko, Portugalsko, Grécko, Rumunsko, Bulharsko). Usporiadanie 28 štátov do jednotlivých modelov a typov podložený najmä analýzou výkonnej moci v rámci multi-levelgovernance prinieslo koncipovanie informácií v prehľadnej štruktúre od centrálnej až po regionálnu a miestnu úroveň. Základné informácie o forme vlády, charaktere štátneho zriadenia, historického formovania správy mnohokrát doplnené o údaje týkajúce sa rozlohy, počtu obyvateľov a pod. sú vstupom k predostretiu kľúčových súvislostí medzi hlavnými zložkami verejnej moci prejavujúci sa v podobe fungovania systému verejnej správy v danej členskej krajine.

Z textu je evidentné, že snahou bolo uviesť ku každému štátu informácie rovnorodého typu. Na druhej strane je nutné zohľadniť fakt, že v mnohých prípadoch je dostupnosť niektorých čiastkových informácií limitovaná a tak nebolo možné dodržať rovnomerný záber. To však neznižuje kvalitatívnu úroveň textu a jeho vypovedaciu hodnotu, rovnako tak jeho využitie pre vzdelávacie účely.

Z hľadiska terminologickej korektnosti oceňujem precízny prístup autora, kedy účelne využíva originálne názvoslovie najmä v prípade niektorých orgánov a inštitúcií v jednotlivých štátoch, nakoľko doslovné preklady sa v rôznych prameňoch pomerne často líšia a často spôsobujú nepresnosti v interpretácii. Uvedených 55 zdrojov v zozname použitej literatúry istotne nepredstavuje celkové portfólio prameňov, s ktorými autor pracoval, korektne sa však k tejto stránke vyjadril v Predslove a nakoľko ide o tému, ktorá podlieha zmenám, je permanentná aktualizácia prezentovaných informácií nevyhnutná.

Výsledná podoba učebnice je odrazom širokých znalostí i praktických bohatých skúseností autora z danej oblasti, nakoľko spracovanie témy výkonu verejnej moci v štátoch Európskej únie je náročnou a komplikovanou témou, ktorá si vyžadovala hĺbkový analytický pohľad. V prípade, že ide o publikáciu typu vysokoškolskej učebnice je nemenej dôležitou aj požiadavka prehľadného podania sumarizovaných hlavných zistení a faktov, čo sa v tejto publikácii podľa môjho názoru vydarilo. Na druhej strane možno konštatovať, že učebnica obsahuje množstvo detailných informácií, ktoré slúžia niekedy skôr viac ako dopĺňujúce či dokresľujúce prezentovaný stav. Na tomto mieste sa však ako nutné javí poznamenať, že pri ich výbere autor nemal ľahkú úlohu. Podatť dôležité informácie o systéme verejnej správy tak, aby zodpovedali logickému kontextu si mnohokrát vyžaduje vysvetliť aj ďalšie súvislosti, relevantnosť ktorých je závislá od účelu textu i zdatnosti jeho používateľa. V tomto kontexte naplnila knižná publikácia viaceré očakávania a napriek tomu, že niektoré state môžu pôsobiť ako zjednodušené, nemožno zabúdať, že v prvom rade ide o účel dosiahnutia zrozumiteľnosti súboru veľkého množstva faktov.

Čo sa týka hlavných prínosov publikácie oceňujem najmä to, že autor pristúpil k typologizácii systémov verejnej správy na základe pomerne jasne vymedzených a vysvetlených kritérií (stupne verejnej správy, vzťah rovín verejnej správy, centralizácia a decentralizácia). Tento prístup mu umožnil generovať vlastný pohľad na klasifikáciu verejnej správy v členských štátoch Európskej únie a z hľadiska didaktického uľahčuje čitateľovi orientáciu v náročnej problematike a umožňuje vnieť do štúdia komparatívny, diskusný a polemický prvok. Tak, ako ich vhodne predostrel v úvode, záver učebnice rozoberá ich limity. „Jednota v rôznorodosti“ a jej možné či nemožné, žiaduce či nežiaduce uplatnenie sa tak stáva otvorenou výzvou aj pre ďalšie modelovanie systémov verejnej správy s ohľadom na relevanciu a účelnosť takýchto úvah.

Vysokoškolská učebnica svojím prínosným rozsiahlym faktografickým obsahom hraničí s vedeckým monografickým charakterom publikácie. Som presvedčená, že tento vklad do administratívnej komparatívnej vedy uvíta nielen akademická sféra, ale aj prax a nepochybne môže byť inšpiráciou pre odbornú diskusiu v otázke reformných ambícií systémov verejnej správy do budúcnosti.

PhDr. Jana Knežová, PhD.
Katedra verejnej politiky a teórie verejnej správy
Fakulta verejnej správy UPJŠ v Košiciach
Popradská 66, 040 11 Košice
jana.knezova@upjs.sk